

Voorwoord

door

Ir A. W. VAN DE PLASSCHE
Directeur-Generaal van de Landbouw

Gaarne voldoe ik aan het verzoek een voorwoord te schrijven voor de bundel opstellen over de arbeid van Dr S. LEEFMANS.

Gedurende zijn leven heeft hij met een grote toewijding en doorzettingsvermogen zich aan de arbeid op entomologisch gebied gegeven. Door zijn praktische inslag heeft hij — eerst in de tropen, maar later ook in ons land — aangetoond, van hoeveel betekenis wetenschappelijke arbeid is voor het oplossen van moeilijke problemen, die in de praktijk van onze land- en tuinbouw naar voren komen.

Van nature bezat hij een grote liefde voor de insectenwereld en hij kon enthousiast vertellen over de tijd, dat hij, werkzaam in een manufacturenmagazijn, alle vrije tijd besteedde aan het onderzoeken van hetgeen hij boven op de stadsdaken kon te pakken krijgen.

Doordat hij in contact kwam met de bekende natuurvrienden van die tijd, HEIMANS en THIJSSSE, bleef zijn grote belangstelling niet onopgemerkt en reeds vrij spoedig kreeg hij de kans om zich verder te ontplooiën, en wel onder leiding van de amateur-entomoloog UYTENBOOGAART.

Doordat de bij zijn onderzoek verkregen resultaten de aandacht op hem vestigden, werd Dr LEEFMANS in 1912 in dienst van een grote Indische Cultuurmaatschappij uitgezonden en was daarmee de eerste entomoloog, die door een particuliere maatschappij in dienst werd genomen. Hij heeft daarbij de verwachtingen niet teleurgesteld, niet alleen omdat hij erin slaagde meer inzicht in de problemen te krijgen, maar ook omdat hij tot een praktische oplossing in de praktijk wist te komen. Daarbij bleef hij toch de man van de wetenschap en ondanks het ontbreken van een academische opleiding werd hij in 1927 tot directeur van het Instituut voor Plantenziekten te Buitenzorg benoemd.

Ook de Landbouwhogeschool erkende zijn verdiensten voor de landbouwwetenschap door hem in 1928 het eredoctoraat aan te bieden.

Het was te voorzien, dat toen deze enthousiaste en onvermoeide werker in 1934 naar ons land terugkeerde, hij ook hier nog een rol zou spelen.

Hoewel het in zijn voornemen lag gedurende de laatste jaren van zijn leven de tuinbouw te beoefenen, waartoe hij in het Westland een bedrijf had gekocht, stelde hij zich reeds spoedig op verzoek beschikbaar om het vraagstuk van de draaihartigheid bij kool in onderzoek te nemen.

Dadelijk bleek van hoeveel betekenis het was, dat hij zich met dezelfde toewijding en ijver als hij steeds in Indië aan de dag had gelegd, ook aan onze problemen op entomologisch gebied wilde wijden. Op het juiste moment kregen we de beschikking over hem, omdat de sterk voortschrijdende intensivering in de land- en tuinbouw ons voor steeds moeilijker problemen plaatste, die een krachtige ziektenbestrijding steeds meer noodzakelijk maakten. Daartoe ontbrak echter een voldoende grondleggende kennis en het was de verdienste van Dr LEEFMANS, dat hij die steeds op een eenvoudige, maar doeltreffende en snelle wijze wist te verkrijgen. Zijn wijze van werken en de resultaten, die dit opleverde, zijn dan

ook een sterke stimulans geweest voor het gehele plantenziektenkundig onderzoek in ons land. Behalve dat hij bepaalde problemen persoonlijk geheel onderzocht, gaf hij door zijn inschakeling bij het in 1950 opgerichte I.P.O. (Instituut Plantenziektenkundig Onderzoek) leiding aan anderen en door zijn lectoraat in de toegepaste entomologie aan de Universiteit te Amsterdam speelde hij een belangrijke rol bij de vorming van onze toekomstige entomologen.

Dr LEEFMANS stelde geen hoge eisen aan zijn toerusting; hij beoefende de wetenschap met eenvoudige hulpmiddelen, die hij bij voorkeur zelf ontwikkelde en met goedkope materialen uitvoerde. Hij was geen kamergeleerde, die er alleen naar streefde meer kennis en inzicht te verzamelen, maar hij was de man van de toepassing.

In het bijzonder waren het de entomologische problemen uit de praktijk van de land- en tuinbouw, die hem interesseerden en die hij tot een algehele oplossing trachtte te brengen.

Wij hebben dan ook veel aan Dr LEEFMANS te danken en zijn nagedachtenis zal in ere blijven, temeer omdat hij een beminnelijk man was, met wie het prettig was contact te hebben.

Leefmans als Entomoloog in Nederland

door

J. DE WILDE

Amsterdam

SALOMON LEEFMANS werd op 11 Januari 1884 in Leeuwarden geboren, maar bracht zijn jeugd grotendeels in Amsterdam door. Hij verloor reeds op 7-jarige leeftijd zijn vader en was hierdoor gedwongen, onmiddellijk na het verlaten van de lagere school een betrekking te zoeken. Toen reeds was hij vervuld van een intense belangstelling voor alles wat de levende natuur betreft, maar in het bijzonder voor insecten, die hij in zijn vrije uren op alle denkbare plaatsen verzamelde.

Juist in deze tijd verschenen de bekende boekjes van E. HEIMANS en JAC. P. THIJSSE, en al spoedig werden deze pioniers van de Nederlandse veldbiologie LEEFMANS tot een bron van informatie en aansporing. Zij kregen belangstelling voor de intelligente, enthousiaste jonge insectenkenner en introduceerden hem bij de beide toenmalige kopstukken van de Nederlandse Entomologische Vereeniging te Amsterdam, J. Th. OUDEMANS en D. L. UYTENBOOGAART. Dit had tot gevolg, dat LEEFMANS regelmatig ten huize van OUDEMANS werd ontvangen, om mee te werken aan zijn verzamelingen. Later bezorgde UYTENBOOGAART, die destijds te Amsterdam kantoor hield, hem een aanstelling als kantoorbediende, met de opdracht een deel van zijn tijd aan de toen reeds uitgebreide kevercollectie UYTENBOOGAART te besteden.

In die tijd had LEEFMANS zich als publicist al een naam verworven. Sedert 1903 verschenen regelmatig opstellen van zijn hand in *De Levende Natuur*; jarenlang was hij, overtuigd socialist en vakverenigingsman, natuurhistorisch medewerker van „Het Volk”.